

NIEUWSBRIEF 17, juni 2013

Van de voorzitter

Na het grote succes van het boekproject van de HVPA is het bestuur niet op zijn lauweren gaan rusten. Inmiddels heeft de vereniging al weer twee drukbezochte lezingenavonden achter de rug, over de Immanuelkerk in Het Lage Land en over de bodem in de Alexanderpolder, en is ze druk bezig met de voorbereidingen voor de activiteiten na de zomer, waaronder onze inmiddels traditionele fietstocht, dit jaar op zaterdag 14 september. Er is al een mooie en verrassende route uitgezet.

Belangrijker wellicht nog is het feit dat de vereniging een lespakket voor alle basisscholen in de Prins Alexanderpolder aan het maken is. De deelgemeente Prins Alexander ondersteunt dit initiatief van harte. Is het boek 'De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van veenmoeras tot polderstad' bedoeld voor een volwassen publiek, met dit nieuwe educatieve project hoopt de HVPA de leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs te bereiken. Er zijn 26 basisscholen in de deelgemeente en het gaat om ongeveer 1.800 leerlingen. Met het lespakket wil de HVPA jonge bewoners van dit deel van Rotterdam bewust maken van de geschiedenis van het gebied, en laten zien hoe het landschap zich in de loop van de eeuwen heeft veranderd en vernieuwd. In alle wijken zijn, zoals bekend, nog elementen terug te vinden van de geschiedenis, zodat de leerlingen met eigen ogen kunnen zien dat dit gebied een verleden heeft. Daardoor wordt de Alexanderpolder hopelijk herkend als een vanuit historisch perspectief betekenisvol landschap, dat het verdient om te worden ontdekt en besproken. Het lespakket sluit aan op een aantal kerndoelen uit het leergebied 'Oriëntatie op jezelf en de wereld.' Daar hoort dan ook bij dat de leerlingen leren wat een polder is, het belang van water en waterveiligheid, en dat ze ook hun

eigen polder mogen inrichten. Net als in het boek richten we ons op verleden, heden en toekomst.

De bedoeling is dat het lespakket nog dit jaar verschijnt. Het pakket zal bestaan uit een handleiding met achtergrondinformatie over de geschiedenis van het gebied voor de leerkracht, een dvd met illustratiemateriaal, in elke wijk een wandelroute en werkbladen voor de leerlingen. Het pakket bestaat uit drie lessen. Daarnaast ontvangt elke leerling een leuke ansichtkaart en poster. Uiteraard betrekken we scholen en docenten uit het basisonderwijs bij dit project. Mocht u als docent mee willen denken met dit voor de deelgemeente Prins Alexander en het basisonderwijs binnen de deelgemeente unieke project, dan kan dat natuurlijk, graag zelfs! Neemt u dan vooral contact op met de HVPA.

In de tussentijd wens ik u een zeer plezierige zomervakantie!

Onno de Wit

HVPA agenda 2013

zaterdag 14 september - fietstocht

De HVPA organiseert op 14 september 2013 In het kader van de Open Monumentendag Rotterdam een fietstocht van drie uur voor leden en belangstellenden.

De tocht voert langs diverse objecten die kenmerkend zijn voor het verleden en het heden van de Prins Alexanderpolder, en die passen in het jaarthema van de Open Monumentendag Rotterdam 'Macht en Pracht'. Wij zullen ook een bezoekje brengen aan het gebied dat behoort bij deelgemeente Kralingen-Crooswijk en wij eindigen in Oud-Verlaat, nu behorende bij de gemeente Zuidplas. We vertrekken per fiets om 13.00 uur vanaf het Prins Alexanderplein aan de zijde van het NS- en metrostation Alexander.

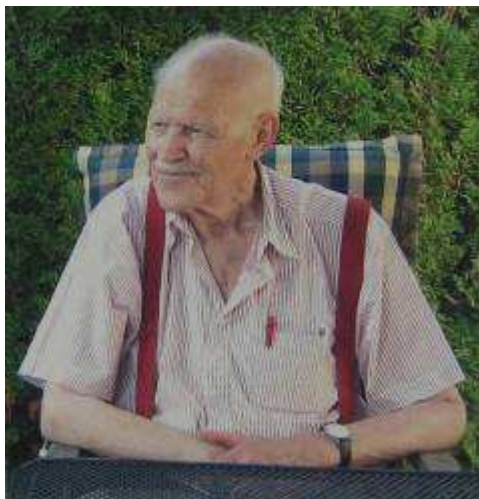
Opgave: secretaris@hvpa.nl of tel. 06 - 10 86 97 09

In memoriam Cor van der Waal (1936 – 2013)

Ons bereikte het droevige bericht dat op 28 mei 2013, zes dagen voor zijn 77e verjaardag, oud HVPA-bestuurslid Cor van der Waal is overleden. Hoewel wij wisten dat hij al geruime tijd ziek was kwam het bericht van zijn overlijden toch nog onverwacht.

Cor was bestuurslid van het eerste uur, bij de oprichting van de HVPA in 2007 meldde hij zich direct aan voor een bestuursfunctie. Ook na het aantreden van het huidige bestuur in 2008 bleef Cor nog ruim een jaar aan.

Zonder dat we het beseften blijkt dat Cor's leven als een rode draad door het mijne liep. We woonden beiden op de Oudedijk in Kralingen, zijn broer Flip was op de lagere school zes jaar mijn klasgenoot, een klas waarvan ook Cor's vrouw Riet deel uitmaakte. In één van mijn vervolgoopleidingen was Cor van 1956 tot 1958 een studiegenoot. Na zijn huwelijk met Riet bewoonden ze een etage naast het huis van mijn ouders, terwijl wij ook zakelijk contact hadden als er vanuit zijn bedrijf goederen diepgevroren moesten worden bewaard. Op een reünie van onze lagere schoolklas kwam ik na 56 jaar Riet weer tegen en bij een etentje erna vertelde ik haar over mijn belangstelling voor de geschiedenis van de Prins Alexanderpolder. Niet veel later belde HVPA-bestuurslid Cor mij op en nodigde mij uit voor een informatieve bijeenkomst. Vanaf dat moment maakten wij beiden deel uit van het bestuur.

Bij de afscheidsplechtigheid op 3 juni vertelde de dominee op bijzondere wijze over Cor's leven en haalde daarbij zijn filosofische karakter aan. Zo hebben wij hem ook wel leren kennen, maar tevens als een man met een duidelijke mening waar hij niet snel van afweek en iemand die graag de discussie aanging. Een man ook die enthousiasme uitstraalde voor 'zijn' Rotterdam in het algemeen en 'zijn' Prins Alexanderpolder in het bijzonder. Hij en Riet waren dan ook een van de eerste bewoners die zich in Het Lage Land vestigden. Cor fotografeerde graag en op de Flickr-site van de HVPA staan zo'n honderd foto's die hij in 2008 maakte van de bebouwing aan de Ringvaartweg.

Een bijzonder mens is heengegaan, wij denken met warme gevoelens aan hem terug.

*Namens het bestuur van de HVPA,
Wim Heistek*

Lezing over de bodemhistorie van de polder Prins Alexander

Op 18 juni hield drs. Anton Roeloffzen, senior beleidsmedewerker bodem bij de DCMR Milieudienst Rijnmond, op uitnodiging van de HVPA in de Open Hof Ommoord een boeiende lezing over de bodem van de polder prins Alexander. Ooit was de plek, waar nu de Alexanderpolder ligt, onderdeel van een groot onbegaanbaar veenmoeras, waar nauwelijks mensen kwamen. En nu behoort het tot de dichtst bevolkte gebieden van Nederland.

Anton Roeloffzen vertelde het verhaal van de bodemhistorie van ons woongebied vanaf de post-Romeinse tijd tot nu. Met talrijke voorbeelden maakte hij inzichtelijk dat de huidige bodem niet alleen bestaat uit veen, maar dat er ook op sommige plekken klei in de grond zit en dat ingrijpen van de mens voor bodemverandering heeft gezorgd. Bouwen in een veengebied vraagt natuurlijk om creatieve oplossingen, omdat anders de stad langzaam wegzinkt in de slappe bodem.

Vijfennegentig jaar scoutinggroep De Kralingsche Troep

Van verkennersgroep voor Kralingsche jongens tot gemengde scouting-groep in Rotterdam-Oost

Peter Pieterse

Op 23 april 2013 bestond scoutinggroep De Kralingsche Troep groep X vijfennegentig jaar. De groep vierde dit jubileum met een feestweekend van 19 t/m 21 april. Het hoogtepunt was de reünie van oud-leden zaterdagmiddag 20 april op het terrein van de vereniging aan de Jacques Dutilhweg 841 in Rotterdam-Prinsenland.

De Kralingsche Troep is de oudste scoutinggroep aan de oostkant van Rotterdam op de grens van de deelgemeenten Kralingen en Prins Alexander.

De groep kent een lange geschiedenis waarvan gelukkig veel bewaard is gebleven. Hieronder een klein stukje uit de beginjaren van de groep.

1917-1918 Het begin

De Kralingsche Troep is in feite voortgekomen uit Troep III, een in die dagen nogal avontuurlijk en moeilijk te leiden stel jongens. Pieter Jan Winkler Prins (sinds 1915 vaandrig bij Troep III) beviel de sfeer van de derde groep niet langer. Hij trok zich in maart 1917 terug om een nieuwe groep te vormen.

Winkler Prins was op dat moment student aan de Technische Hoge School en een van de drie zonen van een bekend Kralings medicus (dokter V. Winkler Prins, lid van het bestuur van de Rotterdamsche Padvinderij en woonachtig aan de Annastraat 2 te Kralingen). Pieter Jan was kleinzoon van Anthony Winkler Prins, predikant te Tjalleberd en Veenendam en samensteller van de Winkler Prins encyclopedie.

Vier padvinders uit die branieachtige en ongedisciplineerde Troep III volgden hun leider: Henk Volkers, Nico van der Velden, Wim Goudzwaard en Eddie Cool. Andere avontuurlijke Kralingse jongens die onmiddellijk toetraden waren: Hans Coert, Aad Heynsius, Jan Hoffmann van Hove, Rob Hoogewerff, Ben Kesting, Lou Lamaison van den Berg, Ab van Renterghem, Dickie Rotscheid, John Soer, Hein van Suylekom WJzn., Hector

van Vierssen Trip, Piet Lambert, afkomstig uit gegoede Kralingsche families (kinderen van artsen, advocaten, een rechter, commissaris van politie, bankiers en een familielid van de laatste Kralingse burgemeester).

Staf van Troep III, januari 1916. Links patrouilleleider M. Voogd, liggend vaandrig P.J. Winkler Prins en in het midden Hopman Druif.

In hun clubhuis Beverhol tegenover de kaneelmolen De Ster aan de Korte Kade (thans Plaszoom) in Kralingen vonden deze jongens Pieter Jan Winkler Prins bereid hun Hopman te worden. Hiermee werd de basis gelegd voor de huidige Scoutinggroep De Kralingsche Troep, Groep X.

Na enige maanden met elkaar opgetrokken te hebben besloot de groep rond Pieter Jan Winkler Prins om zich op 17 januari 1918 aan te sluiten bij de toenmalige Rotterdamse Padvinderij. Deze eerste Hopman van De Kralingsche Troep (groep X) liet de Troep op 23 april 1918 officieel inschrijven bij het Nationale Hoofdkwartier van de Nederlandse Padvinders Vereniging in Den Haag. De Troep droeg op dat moment een vaal blauw met groen geblokte das.

In de zomer van 1918 gaan de verken- ners van de Kralingsche Troep voor het eerst op zomerkamp naar Klarenbeek onder Voorst. Op onderstaande foto staan de leden van het eerste uur, met geheel links Hopman Winkler Prins.

November 1918: Van Roode week naar Oranje das

Op 31 augustus 1918 werd voor het oude Stadhuis aan de Botersloot een defilé gehouden (31 augustus was immers de verjaardag van de toenmalige Koningin Wilhelmina). De jongens van de Kralingsche Troep werden aangewezen om een vaandelwacht te vormen. Zij kregen speciaal voor deze gelegenheid tijdelijk een oranje das.

In de weken van 11-23 november 1918 kwam ook Rotterdam in de ban van de Europese revolutionaire ontwikkelingen. Even sloeg het revolutionaire elan toe in Nederland. Op 5 november sprak socialistenleider P.J. Troelstra aldus: "Vergeet niet, wanneer het eenmaal zover is, dat gij u niet meer staande kunt houden, dan zullen er andere krachten komen, die uw plaats innemen. Dan is de tijd van het burgerlijk regeeringsstelsel voorbij, dan zal de arbeidersklasse, de nieuw opgekomen macht, u verzoeken van die plaats te gaan. (...) Uw vrienden zijn wij niet, wij zijn uw tegenstanders, wij zijn als gij wilt uw meest verbitterde vijanden."

De woorden van Troelstra hadden echter geen groot effect tot 9 november, toen het bericht kwam dat de Duitse Keizer Wilhelm II was afgetreden. De SDAP reageerde hier niet direct op. Zij meende dat zij met het manifest voldoende had gedaan en wilde wachten tot het congres. De werkgevers in Rotterdam gingen echter wel praten met de leiding van de arbeidersverenigingen van de

havenarbeiders. Deze lieden spraken, na aandringen van burgemeester A.R. Zimmerman zelf, ook met de burge- meester. Dit leverde enige verwarring op; veel mensen vonden het vreemd dat de burgemeester de kant van de revolu- tie koos. Veel werkgevers meenden ook dat een revolutie onontkoombaar was en dat daarom maar de Rotterdamse sociaal-democraten de macht moesten pakken, in plaats van de Amsterdamse communisten.

Een groepje Rotterdamse socialisten onder leiding van Arie de Zeeuw was van mening dat de revolutie zo snel mogelijk moest beginnen. Men zou met een groepje naar het stadhuis gaan en hun eisen voorleggen aan de burgemeester. Wanneer deze zou weigeren, zou men dreigen met ingrijpen van de politie, die zou geheel op de hand van de socialisten zijn. Ook zou de anarchie, die mogelijk zou ontstaan, de schuld zijn van de burgemeester.

Troelstra vertrok op 10 november naar Rotterdam voor een spoedvergadering van de SDAP en de Nederlands Verbond van Vakverenigingen (NVV), die tot maandagmorgen 11 november voort- duurde. Hier wilde hij de revolutie ver- kondigen, maar de NVV bleek gematig- der plannen te hebben. Zij kwamen met de zogenaamde 'novembereisen'. Deze hielden het volgende in: onmiddellijke demobilisatie; onmiddellijke invoering van het algemeen vrouwenkiesrecht; afschaffing van de Eerste Kamer; socialisatie van alle bedrijven die daar- voor in aanmerking kwamen; snelle en afdoende voorziening in de woning- nood; invoering van staatspensioenering op 60-jarige leeftijd; onverwijld invoering van de wettelijke 8-urendag; volle- dige werklozenzorg.

Op 12 november 1918 kondigde Troel- stra de Nederlandse revolutie aan. Tijdens een toespraak in Rotterdam sprak hij de volgende woorden: "Grijpt de macht, die u in de schoot geworpen wordt en doet wat gij moet en kunt doen... Wij maken een revolutie omdat het kan en moet."

Vanaf 12 november kwam echter ook de 'contrarevolutie' op gang. Betrouwbare troepen werden naar de grote steden gestuurd, en de Bijzonder Vrijwillige Landstorm werd opgeroepen ter verster-

king van het regeringsgezag. Op woensdag 13 november komt de Infanterie en een eskadron Huzaren in Rotterdam aan. Het stadhuis, het hoofdpost-telegraaf- en rijkstelefoonkantoor, de stations Delftsche Poort (D.P.) en Beurs en andere gebouwen worden onder militaire bewaking gesteld.

Op initiatief van de loco-hopman van de Kralingsche Troep en voorzitter van de afdeling Rotterdam van de Nederlandsche Padvinders Vereniging, mr. John Robert Goddard, werd op 14 november 1918 een vrijwillige burgerwacht geformeerd in Rotterdam onder leiding van Majoor Van Dobben. De burgerwacht had ten doel binnen de gemeente het wettig gezag te steunen bij het bewaren van orde en rust, zij stond daartoe ter beschikking van de burgemeester. De burgerwachten deden aanvankelijk dienst in burgerkleding en waren kenbaar aan een armband. De Kralingsche Verkenner deden dienst in het oude stadhuis aan de Kipstraat, dat gebarricadeerd was met zandzakken en waarachter aan verschillende zijden mitrailleurs stonden opgesteld; soldaten patrouilleerden met de bajonet op het geweer voor het stadhuis. De taak van de KT-ers bestond uit het schrijven van lidmaatschapskaarten voor burgerwachtleden en het adresseren van enveloppen, die door verkenner van groep II ter plaatste werden bezorgd.

Het congres van SDAP en NVV in Rotterdam op 16 en 17 november leverde geen oproep tot revolutie op. De SDAP wilde geen revolutie, maar slechts inwilliging van haar programma. Achteraf bleek dat de toespraak van Troelstra het hoogtepunt van de 'revolutie' was geweest. Op 13 november sprak Troelstra al voorzichtig dat hij te ver was gegaan en op donderdag 14 november krabbelde hij openbaar terug: "Het woord staatsgreep is door mij in het geheel niet gebruikt." Op 18 november vond op het Malieveld in Den Haag een grote manifestatie plaats. Militairen koppelden de paarden van het koninklijk rijtuig af en trokken de koningin zelf voort. De Roode Week was geëindigd, een oranjefurie begon.

Op 27 november 1918 was de rust hersteld en kwam de gehele koninklijke

familie op bezoek in de stad Rotterdam. De verkenner van de Kralingsche Troep moesten ter gelegenheid hiervan een erewacht vormen. Na afloop werd er toestemming gevraagd aan het hoofdkwartier in Den Haag of de Kralingsche Troep de oranje das mocht houden. Er werd officieel toestemming gegeven door prins Hendrik, en sindsdien dragen de leden van de Kralingsche Troep geen geblokte das maar een effen oranje das.

Groepsgebouwen: van Kortekade naar Jacques Dutilhweg

De eerste bijeenkomsten werden gehouden in het clubhuis tegenover de kaneelmolen aan de Korte Kade in Kralingen. Toen het clubhuis aan de Korte Kade niet meer gebruikt kon worden wegens onteigening van de grond in verband met de aanleg van de Kralingse Hout, de molens kwamen in het bezit van de gemeente Rotterdam, hebben de jongens enige tijd 'rondgezworven'. Bijeenkomsten werden gehouden bij de jongens thuis, in de kelder bij de familie Lambert of op zolder van de familie Van Suijlekom of in een tuinhuisje van de familie Mees. Dit ging zo door tot januari 1921, toen mochten zij, dankzij bemiddeling van mr. dr. Karel Paul van der Mandele (directeur van de Rotterdamsche Bankvereniging) een nieuw gebouwde blokhut gebruiken. Deze blokhut stond op het landgoed van de familie Van Hoey Smith aan de Lage Honingerdijk (het huidige Arboretum Trompenburg).

De blokhut 5-1-1924.

De blokhut werd ook gebruikt door het Kralingsche Volkshuis. Dit gaf enige

moeilijkheden zodat men in 1928 overging naar de touwfabriek aan de 's-Gravenweg, waar men tot 1930 bleef. In 1931 hield men 'opkomst' in gebouw Onesimus, verderop aan de Kralingsche Plaslaan en vervolgens in een eigen groepshuis (2 juli 1932), dat echter al met Pasen 1933 afbrandde. Op 29 september 1934 werd het tweede groepshuis geopend. Het houten groepshuis Cappadocië (1) stond aan de Kralingseweg 216 (ter hoogte van de huidige toegang van Victoria) en zou tot 1971 dienstdoen als clubgebouw.

Clubhuis Cappadocië in 1934 stond aan de Kralingseweg 216.

Na tien jaar aan de Turfweg 71 verbleven te hebben, zit de scoutinggroep sinds 1993 op de huidige locatie aan de Jacques Dutilhweg 841 in de wijk Prinsenland van de deelgemeente Prins Alexander.

Dit zijn drie van de verhalen uit de historie van De Kralingsche Troep. Scoutinggroep De Kralingsche Troep hecht aan haar tradities, de hoed met de vier deuken, het oude dukdalf insigne, de Sint Jorisviering, maar de groep gaat ook mee in de veranderende maatschappij.

Scouts zie je overal: op zaterdag in en om het clubhuis, maar bijvoorbeeld ook met activiteiten in het Prinsenpark, de dodenherdenking en Koninginnedag in de wijk.

Scouting neemt een belangrijke positie in het dagelijks leven. Dit vertaalt zich naar vier maatschappelijke peilers: jeugd

en vrijwilligers, jeugd en maatschappij, jeugd en leren, en jeugd en groen. Op elk gebied leveren scouts hun bijdrage aan de maatschappij. Een belangrijk motto bij Scouting is dan ook 'de wereld een beetje beter achterlaten dan dat je hem gevonden hebt'.

Scoutinggroep De Kralingsche Troep staat niet op zich zelf, maar is een onderdeel van de wijk.

Extra informatie is te verkrijgen bij:
info@kralingschetroep.nl
www.kralingschetroep.nl

Eerste baantje in de jaren vijftig

Wim Heistek

Onderstaand artikel schreef ik in februari 2013 voor de Oud-Rotterdammer. Er kwamen heel veel reacties bij me binnen, velen herkenden zich in het geschrevene en hadden dezelfde herinneringen aan die tijd. Ik weet zeker dat ook een aantal lezers van deze nieuwsbrief soortgelijke ervaringen hebben.

In 1956 behaalde ik het diploma van de middelbare school en aangezien overdag verder studeren thuis niet aan de orde kwam, moest er een baantje worden gevonden. In die tijd geen probleem, er was werk genoeg! Mijn eerste keus was iets met sport of bij een krant, maar zou dat niet lukken dan leek ook de scheepvaart mij zeer interessant. Het werd het laatste en de eerste sollicitatie was meteen raak. Ik werd als jongste bediende aangenomen bij Hudig en Veder N.V. aan de Willemskade 23. Als ik mij goed herinner voor een salaris van zo'n 90 gulden per maand. Men zei mij dat ik op de wip zou komen te werken, een nadenkertje, het was toch wel een vaste baan? Jazeker, ik kwam op de afdeling West-Indië-Pacific, kortweg dus de WIP.

Ouderwetse schrijfmachines

Met nog een aantal nieuwkomers moest ik mij op 1 september melden bij de chef van de betreffende afdeling. Van zijn welkomsttoespraak herinner ik me nog zijn gevleugelde woorden: "Ik wil jullie diploma's niet zien, je bewijst je maar in

je werk. Ik heb zelf niet veel diploma's en jullie zien wat ik nu ben."

Ik begon aan de balie: inladingen maken voor de geboekte lading, documenten afgeven aan de kantoorlopers. Het was wel even wennen na de relatief rustige schooltijd, werken op een afdeling met een man (en vrouw) of veertig, gezeten aan lange rijen bureaus, een druk telefoonverkeer, typend en dus herrie makend op ouderwetse schrijfmachines, handmatige rekenmachines, stencilmachines, feitelijk een orgie van lawaai. En denk erom, overhemd met stropdas en het colbert mochten alleen uit bij extreem warm weer.

Een maand of wat later kwam ik, nog steeds op de WIP, bij de groep uitgaande lading die de gehele dag telefonisch contact had met klanten en de door ons vertegenwoordigde rederij KNSM in Amsterdam. Niets geen fax, computer of ander modern hulpmiddel. Elk te voeren interlokaal telefoongesprek moesten we netjes aanvragen bij de telefoniste en het bonnetje daarvan moest wel worden afgetekend.

Wordt er nu wel eens geklaagd over lange dagen? Door de week ging ik van half negen tot vijf naar kantoor, dan naar huis om te eten en drie avonden per week van zeven tot tien uur naar avondschoon, de toen alom bekende Handelsavondschoon Mercurius. De andere avonden huiswerk, twee avonden per week trainen voor het voetbal en op zaterdagmiddag een wedstrijd, wel na één uur want tot zolang werd er ook gewerkt.

Bij vijven en tijd voor de wijven

Na ruim twee jaar kreeg ook ik de onvermijdelijke oproep voor de militaire dienstplicht en diende in december 1958 op te komen. Na afloop van deze dienstitijd in 1960 ging ik weer terug naar Hudig en Veder N.V., uiteraard gebruikmakend van de diverse mogelijkheden in dienst om sollicitatieverlof te krijgen. Ik wilde iets anders en kwam op de afdeling Expeditie. Op de parterre van het gebouw was een grote zaal, slechts een paar ramen net onder het plafond. Niet alleen was dit een groot verschil met het veel buiten zijn in militaire dienst maar ook een groot verschil met het uitzicht op de WIP, waar we vanaf de

tweede verdieping de schepen van de Holland-Amerika Lijn zagen vertrekken. Steeds weer een fascinerend schouwspel, vooral als het de door duizenden uitgewuifde emigrantenschepen betrof. Op de Expeditie zagen we niets van wat er buiten gebeurde, omhoog kijkend zagen we soms een vleugje lucht. In de hoek een optrekje van hout en glas, door de medewerkers het aquarium genoemd en waarin de afdelingschef zetelde. Een dreun op het raam betekende dat je je direct bij hem moest melden.

Bijzonder waren de keren dat je zelf naar de haven mocht, naar de KNSM aan de Lekhaven, de Holland-Ierland Lijn aan de Korte Vaart Merwehaven en Quick Dispatch ook aan de Merwehaven. Geen containers, alles nog conventionele lading. Een bijzondere herinnering heb ik daar aan de, zoals hij werd genoemd, botenbaas. Als de tijd voor de middaglaad- en losploeg erop zat, begaf hij zich naar de rand van het ruim en brulde op zijn plat-Rotterdams: "Mannen, het is bij vijven en tijd voor de wijven."

Balletje trappen

Hoewel ik in totaal nog geen tien jaar bij Hudig en Veder heb gewerkt, zijn de herinneringen onuitwisbaar. Je was jong, het was je eerste baantje, alles was nieuw, het was de tijd van de wederopbouw en er heerste een fijne collegialiteit. In de middagpauze met de van huis meegenomen boterhammen een rondje Scheepvaartkwartier lopen: Veerhaven, Westerkade, Calandstraat, Parklaan. Bijna alle scheepvaart- en expeditiekantoren waren hier gevestigd en de medewerkers van die bedrijven maakten hetzelfde rondje. Soms een balletje trappen in het park en dan bezweet en wel, maar met stropdas en colbert weer aan, terug naar kantoor. Over balletje trappen gesproken, in die tijd was er 's avonds een voetbalcompetitie voor bedrijven en kantoren, de STIBEKAVO. Veel bedrijven namen deel en men kwam maar wat graag voor zijn zaak uit.

Nu, ruim vijftig jaar later, ontmoet ik nog met regelmaat vrienden en bekenden die ook in de scheepvaart werkzaam waren en de meeste van hen veel en veel langer dan ik. Maar kort of

lang, met evenveel genoeg kijken we met elkaar terug op die jaren.

De koningslinde in de Prins Alexanderpolder

Rob Hoebe

Tijdens een overleg van de werkgroep Ommoordse Veld Open & Groen met de deelgemeente Prins Alexander, de dienst Stadsbeheer en de kinderboerderij De Blijde Wei maakt Mary Gerritsen-Deijssels, lid van de werkgroep, de vergadering attent op de mogelijkheid van het planten van een koningslinde ter gelegenheid van de komende troonswisseling. Wel zo logisch in een deelgemeente, die is vernoemd naar prins Alexander (1851–1884), één van de drie zonen van koning Willem III en koningin Sophie van Württemberg. Hij legde op 26 oktober 1866 de eerste steen voor het (inmiddels afgebroken) stoomgemaal bij Kralingseveer.

Omdat tijdens het overleg gemeentelijke vertegenwoordiging aanwezig was, kon onmiddellijk het bevoegde netwerk benaderd worden. Binnen een kwartier was de goedkeuring een feit en waren de benodigde financiën ter beschikking gesteld. Dezelfde dag werden de voorzitter van de deelgemeente Prins Alexander, Frans van der Hilst, en een groep scholieren uit de bovenbouw van de basisschool Prins Alexander uitgenodigd en bereid gevonden de koningslinde te planten. Dit vond plaats op woensdag 27 maart 2013, één week na de Nationale Boomfeestdag op 20 maart 2013, maar nog vóór het einde van het plantseizoen op 1 april 2013.

Vereende krachten

Op woensdag 27 maart, bij zonnig weer en een schrale noordoosten wind, verzamelden de scholieren, de belangstellenden, de betrokkenen en Frans van der Hilst zich bij het Ommoordse Veld aan de President Wilsonweg ter hoogte van de Brantingweg. Met vereende krachten werd de linde geplant door Frans van der Hilst en de scholieren. Deze linde is een cultuurvariëteit van de Hollandse linde. Het is een soort die meer dan duizend jaar oud en ook heel groot kan worden.

Deze eigenschappen maken dat de boom bij diverse bijzondere gelegenheden geplant wordt. Van der Hilst sprak de hoop uit dat in de toekomst de koning zelf nog eens naar zijn boom zal komen kijken. De leerlingen van de Prins Alexanderschool kregen allemaal een 'groen' aandenken: een plantje om zelf op te kweken. Ze konden kiezen uit aardbeienplantjes, klavertjevier en vergeet-mij-nietjes. De meesten kozen voor het gelukbrengende klavertjevier.

Frans van der Hilst plant, samen met schoolkinderen, de koningslinde.

'Wijze' bomen

Waar komt deze traditie om bomen te planten bij bijzondere gelegenheden vandaan? Terugdenkend aan de kindertijd: bomen maken indruk. Bomen zo hoog en de stam zo dik, in het Park bij de Euromast met niet minder dan vijf kinderen te omarmen.

Deze beleving kunnen wij ook ervaren in vele attractieparken waar dikwijls een object in de vorm van een oeroude boom op het terrein aanwezig is. Hoe komt dat?

In het verre verleden troffen de eerste mensen in noordwest Europa onmetelijke wouden aan. Tot de komst van de Romeinen bestonden er nauwelijks wegen. De reizigers lieten zich gidsen door de bewoners die bekend waren met hun deel van het woud. Dit in ruil voor wat dan ook, of niet in het minst voor de reisverhalen van een passant. De imposante bomen werden krachten toegeëcht als gezondheid, wijsheid en vooral een lang leven. In het bijzonder jegens goden, machthebbers en vele anderen. Door de bevolkingsgroei en het daarmee verbonden kappen en rooien van bossen, met daarnaast het sterven van de oude

bomen, raakten de 'wijze' bomen in de vergetelheid. Pas na het ontstaan van het Koninkrijk der Nederlanden in 1813 begon de traditie om troonswisselingen, geboorten en huwelijken te gedenken met het planten van een duurzame boom.

De koningslinde (midden) in het Ommoordseveld.

Koninklijke bomen in Rotterdam

In Rotterdam staat aan de Parklaan, aan de zijde van het Park bij de Euromast, een Wilhelminaboom die is geplant in 1898, ter ere van haar achttiende verjaardag. Aan de voet van de boom ligt een herdenkingsteen met de tekst "Wilhelmina-boom 31.8.1898 geplant door de Ned. Maatsch. voor Tuinbouw en Plant-kunde Afd. Rotterdam".

In het midden van de Parklaan staat sinds 20 maart 2013 de koningslinde met op de gedenksteen de tekst "Koningslinde Willem-Alexander 30 april 2013". De boom is geplant door Saïd Kasmi, de portefeuillehouder buitenruimte van deelgemeente Centrum, samen met de kinderen van groep 4 van de basisschool Het Landje.

Op 27 april werd in de wijk Park16Hoven een koningslinde onthuld door Kees van der Meer, de voorzitter van deelgemeente Overschie. Deze boom is op 25 maart geplant door de leerlingen van de Overschiese basisscholen. Op de herinneringszuil staat de tekst "Respecteer de aarde en het leven in al zijn verschei-

denheid 30 april 2013 een Koningsboom voor onze gemeente".

Aan zowel de koningslinden aan de Parklaan als in Park16Hoven hebben kaarten van de kinderen gehangen met hun wensen voor het koningspaar Willem-Alexander en Máxima.

In den lande zijn vele oude en nieuwe koningslinden te bewonderen, onder andere in Den Haag. Daar heeft kroonprins Willem-Alexander op 23 april 2013 een koningslinde geplant in het wijkpark Transvaal met de hulp van leerlingen van groep 6 van de Comeniusschool. In Amerongen, gemeente Utrechtse Heuvelrug, nabij de Andrieskerk staat de Wilhelminaboom, geplant ten tijde van de troonsaanvaarding van prinses Wilhelmina in 1898. Via internet zijn vele Wilhelmina-, Juliana- en/of Beatrix-bomen en nu ook Willem-Alexander bomen te vinden.

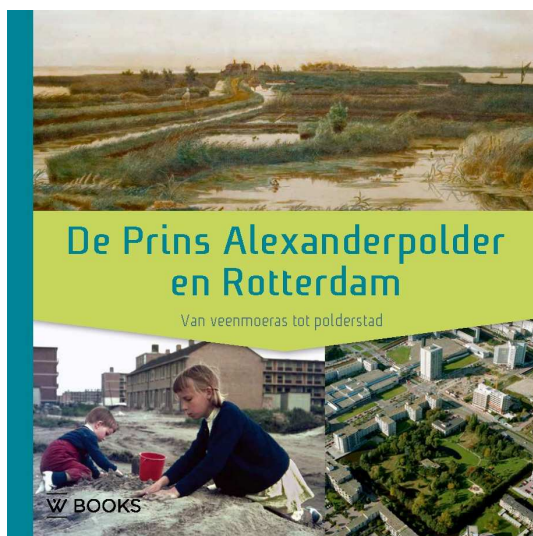
Gedenkplakette bij de koningslinde in het Ommoordseveld. Tekst: "30 april 2013. Deze koningslinde is geplant ter gelegenheid van de troonwisseling. Deelgemeente Prins Alexander"

In Rotterdam Noord (Saenredamplein) staat een Oranjeboom uit 1948 (inhuldiging koningin Juliana). De oudste boom in de regio Rotterdam staat in Vlaardingen, ook een linde, circa 500 jaar oud, op Landje van Chardon.

'De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van veenmoeras tot polderstad'

Waterstaatsingenieur Jan Anne Beijerinck maakte in de negentiende eeuw naam met de droogmaking van de Haarlemmermeer, de Zuidplaspolder en de Prins Alexanderpolder. Hij was de grootste droogmaker van Nederland. In dit boek wordt op levendige wijze de geschiedenis van dit noordoostelijke deel van Rotterdam beschreven. Hoe het veenmoeras dat hier was ontstaan na de laatste ijstijd werd ontgonnen en ingepolderd, en hoe het gebied vervolgens op desastreuze schaal werd afgegraven ten behoeve van de turfwinning. Hoe de plassen weer werden drooggemalen en het landbouwgebied veranderde in woonwijken, waar de beroemde stedenbouwkundige Lotte Stam-Beese een nog steeds herkenbaar stempel op drukte, en waar polderpioniers hun weg moesten zien te vinden. Al met al is op weinig plaatsen de dynamiek van het Hollandse polderlandschap beter zichtbaar dan hier.

Het boek kreeg goede recensies in De Ingenieur Technologietijdschrift, nummer 3 en in het juninummer van historisch magazine Meent. Levend verleden van Rotterdam. U vindt de recensies en andere artikelen over het boek op onze website, onder Nieuws.

'De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van veenmoeras tot polderstad' is een uitgave van de HVPA en WBOOKS. Het boek is te koop in de Rotterdamse

boekhandels en bij webwinkels en kost 19,95.

Heeft u vragen of opmerkingen?

Neem dan contact op met de HVPA: secretariaat
Van der Helmstraat 448
3067 HN Rotterdam
tel. 010 420 62 73 of 06 108 697 09
email: secretaris@hvpa.nl

Lid worden van de HVPA?

U kunt lid worden door of € 15,- of € 12,- voor 65+ over te maken op bankrekeningnummer 140265708, t.n.v. de Historische Vereniging Prins Alexander.

De HVPA wordt sinds 2007 financieel ondersteund door deelgemeente Prins Alexander.

Colofon

nummer 17
juni 2013

Aan deze Nieuwsbrief werkten mee:
Wim Heistek
Rob Hoebe
Peter Pieterse
Onno de Wit

Eindredactie: Willy Hilverda

Foto verantwoording:

- p. 2 familie Van der Waal
- p. 3 - 6 Archief Peter Pieterse en De Kralingsche Troep
- p. 8 Leendert van der Waal, Rotterdam
- p. 9 HVPA
- p. 10 HVPA en WBOOKS

ISSN 2210-9293